

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**77-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

16 травня – 22 травня 2025 р.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЗА РАХУНОК КОНСОЛІДАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Потенціал України, як один з провідних світових виробників сільськогосподарської продукції достатньо високий, але ще не повністю реалізований. Консолідація земель не тільки підвищує ефективність сільського господарства за рахунок зменшення фрагментації земель та раціоналізації використання, але й призводить до поліпшення системи прозорого оподаткування, покращення інфраструктури та заходів із захисту навколишнього середовища. Головним недоліком сучасних землеволодінь в Україні є роздробленість масивів, нераціональний розмір землеволодінь, далекоземелля і вклиненість, розростання лісонасаджень. В Україні практично відсутнє всебічне вивчення процедур і методології моніторингу ситуації з фрагментацією та оцінки результатів просторової консолідації. Також не опрацьована і не прийнята інституційна основа для формування земельної консолідації, адже проблеми, пов'язані з впровадженням повноцінного обігу і обороту земель, як одного з ключових елементів механізму успішної земельної консолідації, потребують вирішення. При формуванні невеликих масивів сільгоспугідь, які прийнятні на рівні фермерських, консолідація сільгоспугідь також актуальна і необхідна. [1]. Внаслідок паювання та поділу по нормах безоплатної приватизації виникли негативні наслідки у використанні земель сільськогосподарського призначення, як подрібнене землекористування (фрагментаційні), далекоземелля, черезсмужжя. Перш за все подрібнення необхідно зупинити, як основа для консолідації земель довести норми неподільності (майорації) [3]. У сучасних умовах розвитку земельних відносин в Україні консолідація земель сприяє вирішенню наступних завдань :формування екологічно стійкого еколого ландшафтного каркасу території; стале використання земель сільськогосподарського призначення та сільських територій; удосконалення систем меліорації інтегровано-консолідованих земель; облаштування об'єктів лінійної та транспортної інфраструктури, захисту суспільних інтересів і природоохоронним заходам; будівництво об'єктів земельного розвитку у сільській місцевості; розвиток поселенської мережі; системою невід'ємних меліоративних поліпшень. Консолідація ділянок

включає в себе: законне використання земельних ділянок, ринкові та екологічні механізми, що взаємодіють через управління земельними ресурсами, моніторинг земель та реєстрацію прав на земельні ділянки. Найбільш поширеним методом консолідації земель у світі є оптимізація сільськогосподарського землекористування, добровільний обмін земельними ділянками між власниками, перерозподіл земельних ділянок, але коли консолідація допомагає усунути фрагментацію земель не тільки для сільського господарства, а враховує розвиток поселенської мережі, інфраструктури доріг, ринків сільськогосподарської продукції, екологічного каркасу території, а обміни підтримуються на законодавчому рівні. При складанні проекту по раціоналізації існуючих земельних користувань необхідно: надати землеволодінню і землекористуванню раціональних розмір; формувати компактні, правильної конфігурації; землекористування: скоротити відстань переїздів і перевезень вантажів. [2]. Консолідація віддалених ділянок відбувається за допомогою проектів, які охоплюють визначені межі виробничих кластерів громад і ґрунтових відмін. Основною метою консолідації є вирішення проблем шляхом об'єднання та оптимізації земельних ділянок для більш ефективного і раціонального використання сільськогосподарських земельних і виробничих ресурсів. При проведенні консолідації земель обов'язковою умовою є дотримання і захист законних прав відповідних землевласників і землекористувачів (орендарів). Земельна консолідація ефективний інструмент розвитку сільських територій, що забезпечує і відродження територіальної громади через сталий економічний та соціальний розвиток громади і ефективне управління природними ресурсами. Основні шляхи усунення недоліків землеволодіння та землекористування шляхом консолідації передбачають: рівноправний обмін землею і рівними ділянками між господарствами; нерівноправний обмін щодо нерівноцінних ділянок із грошовою компенсацією; безкоштовну передачу землі від одного господарства іншому; передача землі від одного господарства до іншого без грошової компенсації (купівля або продаж) та міна земельними ділянками; реструктуризація землеволодіння та землекористування. Консолідація земель є важливим інструментом вирішення проблеми фрагментації земель сільськогосподарського призначення, яка виникла внаслідок паювання земель в Україні.

Література:

1. Новаковський Л. Я. *Земельна реформа і землеустрій в Україні* /Л.Я. Новаковський, А. М. Третьак, Д. С. Добряк. — К., 2001. — 138 с.
2. Азізов С. П. *Організація аграрного виробництва і бізнесу : підручник* /С.П. Азізов, П. К. Канінський ; за ред. С. П. Азізова. — К. : Фенікс, 2006. —
3. Кулинич П.Ф. *Консолідація сільськогосподарських земель в Україні (правові проблеми)* / П.Ф. Кулинич // *Право України*. — 2007. - № 5. — С.45 – 50.